

مرگ و سیاست

رمزهای نهفته تختی

علی میرزایی، مدیر مسئول و سردبیر «نگاه نو» در مقدمه این ویژه‌نامه نوشت: «او کوشنده‌ای پاکیزه‌کردار و دهمفند در حوزه سیاست بود، اما این جنبه از کنش اجتماعی او، به‌عمد یا به‌سهو، مغفول مانده و عموماً از آن آگاهی چندانی نداشتند.» میرزایی ابراز امیدواری می‌کند بخشی از مقاله‌اش در ویژه‌نامه تختی «نخستین گام را برای جبران این کاستی بردارد». به اعتقاد میرزایی، تختی در جریان ملی‌شدن صنعت نفت به جمع هواداران محمد مصدق پیوست. او تابستان سال ۱۳۴۰ و پس از بازگشت از مسابقه‌های جهانی یوکوهاما برای نخستین‌بار به صورت علنی از عضویتش در جبهه ملی سخن گفت. یک‌سال‌وچند ماه بعد تختی ۳۲ ساله به عضویت شورای مرکزی جبهه ملی انتخاب می‌شود. از آن پس فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی قهرمانی که تا آن زمان برنده ۱۰ مدال طلا و نقره در مسابقاته‌های جهانی کشتی بود، جدی‌تر و گسترده‌تر شد. محبوبیت غیرمعمول تختی در میان مردم و حمایت‌های آشکار او از مصدق و ملی‌گرایان خشم شاه و سازمان امنیت و اطلاعات کشور، ساواک، را به‌شدت برانگیخت و سرآغاز فشارهایی شد که به شکل‌های مختلف تا مرگ او ادامه یافت.در ادامه این گزارش آمده غلامرضا تختی از سال ۱۳۳۲ بارها به ساواک احضار شد و از نظر مالی در مضیقه قرار گرفت. اطرافیان شاه با ناکامی از نزدیک‌کردن او به دربار و حکومت، فشارها را افزایش دادند. تختی حتی در مواردی از ورود به ورزشگاه‌ها منع می‌شد. او پس از دوری دو ساله از رقابت‌های ورزشی برای چهارمین‌بار در بازی‌های المپیک شرکت کرد و برای نخستین‌بار در این بازی‌ها مدالی کسب نکرد. میرزایی با استناد به اسناد به‌جامانده وگفت‌وگوهایی که با برخی از دست‌اندرکاران ورزش در آن دوران انجام داده، از بدرفتاری‌ها و محدودیت‌هایی می‌نویسد که نسبت به تختی اعمال می‌شد.طاهرا حکومت میل داشت تختی بدون تمرین و آمادگی جسمی و روحی در میدان حاضر شود و با شکست‌خوردن، محبوبیتش میان مردم را از دست بدهد. از سوی دیگر مردم نیز خواهان شرکت او در مسابقه‌های جهانی بودند. در چنین شرایطی تختی سال ۱۳۴۵ نیز در بازی‌های جهانی شرکت کرد و بار دیگر مدال خالی به ایران بازگشت. برخلاف تصور و انتظار طرفداران شاه، محبوبیت تختی پس از دو ناکامی او نه‌تنها کمتر نشد که افزایش نیز یافت. یک سال بعد جسد بی‌جان غلامرضا تختی در اتاق شماره ۲۳ هتل آتلانتیک پیدا شد و میلیون‌ها ایرانی را به بهت و شوکواری کشاند.چگونگی مرگ تختی در مقدمه دی‌ماه سال ۱۳۴۶ با امروز همچنان مبهم مانده است. اخبار رسمی‌ای که همان شب منتشر شد، از خودکشی او حکایت دارد. این روایتی است که بسیاری از مردم باور نمی‌کنند و نمی‌پسندند. جلال آل‌احمد در مقاله‌ای که در سال ۱۳۴۷ منتشر کرد و بخشی از آن در نگاه نو نقل شده، با اشاره به مراسم سوگواری تختی می‌نویسد: «از آن همه جماعت هیچ‌کس، حتی برای یک لحظه، به احتمال خودکشی فکر نمی‌کرد». عداوی معتقدند، تختی اگر خودکشی هم کرده باشد، مسئولیت آن با حکومت شاه است که با فشارها و تنگناهایی که برایش به وجود آورد و از این سمت سبقت داد، بابت خودکشی، تنها فرزند این قهرمان ملی، که درباره مرگ پدرش تحقیقاتی کرده، می‌گوید در مورد درستی هیچ‌یک از دو احتمال به نتیجه‌ای قطعی نرسیده است.

تکذیب سیاسی‌بودن از سوی اهالی کشتی

بااین‌حال زندگی سیاسی تختی هم درست مثل مرگش هنوز یک علامت سؤال بزرگ دارد، با وجود این نوشته‌ها و گفته‌ها که بیشتر حاصل خاطراتی است که نقل شده، هنوز هم افرادی در صنف او و مربوط به دوره او هستند که تختی را اصلاً اهل سیاست نمی‌دانند؛ ابراهیم سیفی‌پور یکی از هم‌دوره‌های او است که از شنیدن اینکه تختی فعالیت سیاسی داشته است، تعجب می‌کند: «فعالیت سیاسی؟ منی که چیزی ندیدم. تمام مواردی که از تختی در ذهن دارم، همان روایت‌های ورزشی بی‌شمار است. تختی اهل سیاست نبود». پرویز زافر، خبرنگار سابق مجله کیهان ورزشی، هم که در آن زمان رویدادهای روز را دنبال کرده، به «شرق» می‌گوید: «تختی شخصیت پیچیده‌ای داشت ولی موردی که می‌توانم آن را با موضوع ۹۴/۳/۲۰ و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی م.الف.۱۳۲۴ سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اداره ثبت شرکت ها و موسسات غیر تجاری تهران

بارکد: ۴۱۹۲۵۶۵ – تاسیس موسسه غیرتجاری بنیان اندیشه نگاران آترین درتاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ به شماره ثبت ۳۳۲۶۶ به شناسه ملی ۱۴۰۵۰۸۲۴۹۹ ثبت و امضا ذیل دفاتر تکمیل گردیده که تاخیر آن به شرح زیر جهت اطلاع عموم آگاهی می گردد. موضوع موسسه: موضوع موسسه نشر دیدگاه می باشد که مقاصد فعالیتهای آن عبارتند از: تصدی قراردادن اطلاعات و محتوای دیداری شنیداری و یا ترکیبی از آنها در قالب دیجیتال دارای مجوز انتشار از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در موضوعات مختلف در معرض عرضه از طریق حامیهای دیجیتال نظیر غیر فشرده و تصدی قراردادن محتوای دیجیتال دیداری شنیداری نوشتاری و یا ترکیبی از آنها در معرض دسترس عموم از طریق شبکه گسترده جهانی شبکه ملی اطلاعات و از طریق سامانه پیامک انبوه و طریق شبکه تلفن هوشمند مخابرات دارای مجوز انتشار از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مدت موسسه: از تاریخ ثبت به مدت نامحدود است مرکز اصلی موسسه: تهران خیابان دماوند خیابان اقبال خیابان کوچه الماسی پلاک ۲۱ طبقه ۳ کدپستی ۱۷۱۶۴۵۵۴۴ ترمایه موسسه: مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال می باشد. اولین مدیران موسسه: آقای سید باسر عدنانی به سمت نایب رئیس هیئت مدیره به شماره ملی ۰۲۲۹۳۲۹۱۴ دارنده ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال سهم الشرکه و خانم سارا جوادینی کلهری به سمت مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره به شماره ملی ۰۵۳۸۰۲۲۹۱۴ دارنده ۹۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال سهم الشرکه برای مدت نامحدود انتخاب شدند. دارندگان حق امضا: کماله اوزار بهادار و نهدادور موسسه از قبیل یک سفته پروات قرارداده و عقود اسلای با امضا سارا جوادینی کلهری و سید باسر عدنانی همراه با مهر موسسه معتبر می باشد. اختیارات مدیرعامل: طبق اساسنامه نامحدود مجوز شماره ۱/۳/۹۴/۴۲۷۵۴ مورخ ۹۴/۳/۲۰ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی م.الف.۱۳۲۴

شرق: برنامه‌ریزی برای توسعه در ایران هرچند قدمتی طولانی دارد، اما نقطه آغاز آن همچنان محل تردید میان اندیشمندان این حوزه است، اما آیا برنامه‌های توسعه ایران واقعاً براساس چالش‌های اقتصاد ایران نوشته می‌شوند؟ آنچه فرشاد مؤمنی، استاد اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی، بر آن تأکید دارد، **سطحی‌نگری** در نگارش برنامه‌های توسعه حتی در سازمان متولی آن است. مؤمنی بر این باور است که **باوجود اینکه معمولاً در اقتصاد سیاسی رانتی، مطامع گروهی نسبت به مصالح ملی اولویت داده می‌شود، اما وجود همین برنامه‌های توسعه ناآرامد در نهایت الزام به پاسخ‌گویی در میان دولت‌ها را فراهم می‌کند.**

❧ برنامه‌ریزی توسعه در شرایط کنونی ایران با چه چالش‌هایی روبه‌روست؟

به‌لحاظ تاریخی، تجربه برنامه‌ریزی توسعه در ایران با انبوهی از شگفتی‌ها روبه‌روست. یکی از شگفتی‌ها این است که به اندازه تعداد آثاری که در این حوزه نوشته شده حتی درباره نقطه شروع تاریخی اندیشه برنامه‌ریزی در ایران اختلاف‌نظر وجود دارد. در ایران با اینکه در زمره پیشگامان برنامه‌ریزی در کل کشورهای درحال‌توسعه قلمداد می‌شود، هنوز هم با گذشت سربع‌قرن از آغازبه‌کار برنامه‌ریزی توسعه، ابتدایی‌ترین و بنیادی‌ترین بیش‌نیازهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در حد نصاب در اختیار نیست. هنوز تکلیف‌مان با مفهوم توسعه و فلسفه‌ها برنامه‌ریزی روشن نیست. از لوازم ابتدایی مثل یک نظام آمار و اطلاعات بهنگام، مطالعات جامع پشتیبان و از این قبیل بی‌بهره هستیم. تقریباً هیچ‌کدام از بیش‌نیازهای بنیادی هنوز مهیا نیست و اهتمام جدی برای رفع این کاستی‌ها هم مشاهده نمی‌شود. در سال گذشته بحثی را در مرکز پژوهش‌های مجلس عنوان کردم با عنوان حداقل‌های مورد نیاز برای رسیدن به فاز صفر برنامه‌ریزی و در آنجا با جزئیات این مسئله را توضیح دادم‌ام که حتی برای اعلام فاز صفر برنامه‌ریزی در ایران با چه محدودیت‌ها و تنگناهایی روبه‌رو هستیم. درعین‌حال این تجربه برنامه‌ریزی پارادوکس‌های بی‌شماری را هم در تاریخ خود به نمایش می‌گذارد. از یک طرف به شکل صورتی برخی از لوازم و بیش‌نیازها را فراهم می‌بینیم. در سطوح بخشی و دستگاهی همه در ظاهر برای برنامه‌ریزی متولی دارند، اما در عمل می‌بینید که اغلب آنها کارکرد قابل‌قبولی ندارد.

❧ یکی از مسائلی که در زمینه برنامه‌ریزی توسعه همواره چالش‌برانگیز است، بحث نبود آمار مورد نیاز برای برنامه‌ریزی است. تا چه اندازه با این گزاره موافق هستید؟

زمانی که برنامه سوم توسعه بعد از انقلاب می‌خواست شروع به کار کند یکی از کارشاشان وقت دفتر کلان سازمان برنامه در آن زمان گزارشی نوشته بود و در آن، روندها و اندازه وضع موجود برخی متغیرهای کلیدی و سرنوشت‌ساز کشور را بررسی کرده مشاهده کرد؛ حتی درباره وضع موجود این متغیرها بین آمارهایی که مرکز آمار ایران ارائه می‌کرد و آمارهایی که بانک مرکزی ادعا می‌کرد ۳۰ تا ۶۰ درصد تورش وجود داشت. پس ما نظام آمار و اطلاعات داریم، اما اعتماد کافی به آن بسیار دشوار است. از طرف دیگر بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها در زمینه تربیت کارشناسان و شکل‌گیری سرمایه انسانی انجام می‌شود، اما این نظام آمار و اطلاعات مخدوش و ناکارآمد سرمایه‌های انسانی را از خاصیت می‌اندارد. درحراال همچنان درباره بسیاری از لوازم و مقدمات هنوز نه ضرورت‌ها را به نحو بایسته درک می‌کنیم و نه اراده‌ای برای تمهید این مشاهده می‌کنیم.

❧ مبنای تدوین برنامه‌های توسعه در ایران کدام برنامه است؟

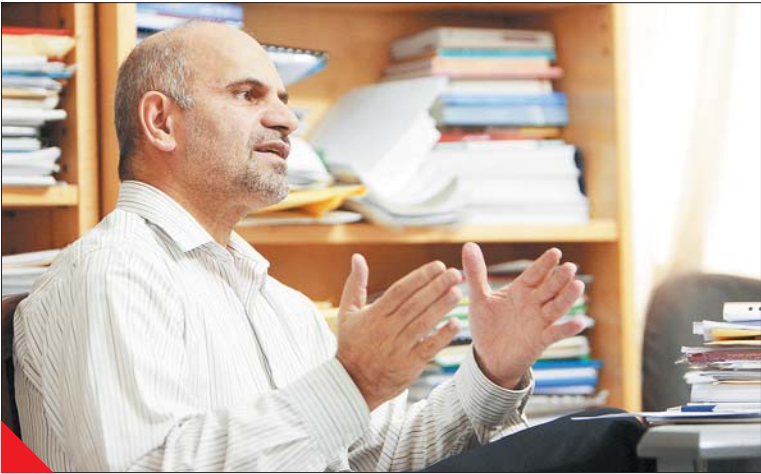
یکی از ماجراهای بزرگ برای برنامه‌ریزی توسعه در ایران برخی پارادوکس‌های قانونی آن است. متأسفانه هنوز هم مبنای قانونی تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه، قانون برنامه و بودجه سال ۱۳۵۱ است. یعنی آن قانون با تغییرات جزئی هنوز مبنای عمل است. خوب توجه کنید از نظر اصول و مبانی قانونی، برنامه‌ریزی روی قانون اساسی مشروطه

شرق: در یکی، دو سال اخیر، با نگاهی به چشم‌انداز وقوع توافق هسته‌ای و رفع تحریم‌ها، جنب‌وجوش تازه‌ای برای نوسازی و بهسازی ناوگان هواپیمایی کشور به راه افتاد. تا جایی‌که، بیش از نهاییشدن

توافق ایران و کشورهای موسوم به ۵+۱، در سال ۱۴۰۳، فروند هواپیمای جدید وارد کشور شدند و در ادیبهشت امسال نیز ۹ فروند هواپیمای غربی دیگر با واسطه خریداری و عملیاتی شدن، وارد ناوگان هواپیمایی کشور شدند. در این میان، خطونشان‌کشیدن‌های آمریکا نیز راه به جایی نبر، علاوه بر اینکه این هواپیماها وارد ناوگان هوایی کشور شدند، غول‌های هواپیماساز دنیا نیز برای واردشدن به بازار فروش هواپیما به ایران، با پیش‌شرط امضای توافق، ابراز تمایل کرده و منتظر جراع سبیز کنگره مانده‌اند. دیروز خبرهایی از تصمیم ایران‌های ایرانی مبنی بر خرید سوپرجت ۱۰۰ سوخو از

فرشاد مؤمنی در گفت‌وگو با «شرق» از ویژگی اقتصاد رانتی می‌گوید

تجارت پول، موتور خلق ارزش افزوده

استوار است و یکی از وجوه مسئله این است که در آن قانون اساسی، نخست‌وزیر در معرض سیکل سیاسی قرار ندارد؛ بنابراین او می‌تواند مسئول برعهده‌گرفتن تعهدات میان‌مدت و بلندمدت شود، اما وقتی آن مبنای قانونی را در جمهوری اسلامی به کار می‌بریم در قانون اساسی جدید مسئول اصلی برنامه‌ریزی یعنی رؤسای دولت‌ها با قید زمانی روبه‌رو هستند و بنابراین بخشی از ماجراهایی که در اختلال‌ها و ناتوانی‌ها در فرایند برنامه‌ریزی توسعه و ناتوانی در جدی‌کردن امر توسعه مشاهده می‌شود به این مسئله برمی‌گردد که یک رئیس دولت تعهدات برنامه‌ای می‌دهد اما رئیس بعدی باید پاسخ‌گو باشد. نکته بعدی این است که در همین ساختار، سیکل‌های سیاسی سبب می‌شود هر برنامه توسعه‌ای به‌لزم دو دولت و دو مجلس را ملاقات می‌کند و هرکدام از آنها ماجراهای جدید، عدم اطمینان‌های جدید، تغییرات فاضحی و مسئولیت‌گریزی‌های خاص خود را هم ایجاد می‌کنند. مسئله مهم بعدی، عمر متوسط بیش از حد کوتاه رؤسای سازمان برنامه‌ریزی است؛ یعنی یک پارادوکس مهم دیگر هم وجود دارد، چراکه فرد و سازمانی که باید روح دورنگری و ثبات و امنیت را به کل نظام اجرایی بدهد یا این‌همه بی‌ثباتی‌ها و تغییرات می‌دبری روبه‌روست. وقتی خود سازمان برنامه‌ریزی ما در معرض بی‌سابقه‌ترین بلاتکلیفی‌ها و عدم اطمینان‌هاست، پس ما در ظاهر سازمان برنامه‌ریزی و مسئول مشخص برای آن داریم اما گویی در عمل هیچ متولی خاصی که راجع به مسائل دودرمت فکر و برنامه‌ریزی کند وجود ندارد پس حدیث برنامه‌ریزی در ایران انگشت‌انگیز است.

❧ با این‌همه کاستی و تناقض، نبود برنامه بهتر

از حضور ناکارآمد آن نیست؟

یک وجه آن همین قبیل مسائلی است که اشاره کردم، یک وجه دیگر هم این است که با همه این ویژگی‌ها و کاستی‌ها و تناقض‌ها تجربه تاریخی ایران در ۶۵ سال گذشته، نشان می‌دهد که برنامه‌هایی که در همین شرایط و با همین محدودیت‌ها طراحی می‌شود و با همین لایقیدی‌ها در دستور کار برای اجرا قرار می‌گیرد، وجود آن از عدم آن برای کشور به‌غایت مفیدتر و بلکه حیاتی‌تر است. به‌طوردقیق ما در دوران‌هایی که بی‌برنامه بودیم، با فاجعه‌های انسانی، اجتماعی و زیست‌محیطی در کنار فاجعه‌های بی‌سابقه از نظر ناکارآمدی، فساد و بحران‌هایی که حتی بقا را برای نظام ملی در معرض تهدیدهای جدی قرار می‌دهد، روبه‌رو بودیم و از این زاویه می‌توان حتی از تعبیر معجزه برنامه‌ریزی برای ایران استفاده کرد. شاید مد‌دستی‌ترین گواه برای این مسئله، تجربه‌های تلخ سال‌های ۱۳۸۴ به‌بعد بوده که بسیار شفاف نشان می‌دهد وقتی که برنامه‌ریزی با همه نقایض، تناقض‌ها و کاستی‌های خود تنزل موقعیت پیدا می‌کند و به شکل‌های مختلفی کنار گذاشته می‌شود، چگونه کشور با مسائل غیرتعارفی روبه‌رو می‌شود. از این زاویه نیز اگر بخوایم با نگرش تاریخی به مسئله نگاه کنیم یکی از شگفتی‌های کشوری با بیش از دوهزارو ۵۰۰ سال تجربه تاریخی این است که تا زمانی که برنامه توسعه در ایران موضوعیت پیدا نکرده بود، ابتدایی‌ترین داده‌های قابل‌اعتنا حتی درباره میزان دخل‌وخرج دولت هم وجود نداشت.

تکمیل ناوگان هوایی با هواپیمای چندملیتی روسی

سوخو ۱۰۰ بدون آزمون وارد ایران می‌شود

روسیه منتشر شد، این در حالی است که در ایران نسبت به هواپیماهای روسی نظر مثبتی وجود ندارد که عامل اصلی آن را می‌توان سقوط توپولف‌ها در ایران عنوان کرد. در شرایطی که برآوردها حاکی از آن است که ایران در ۱۰ سال آتی به ۴۰۰ فروند هواپیمای مسافری در کلاس‌های مختلف نیازمند است و بسیاری از مسیرهای پروازی داخلی نیز به دلیل کمبود تقاضا، واجد شرایط استفاده از هواپیماهای کوچک هستند، این احتمال تقویت می‌شود که هواپیماها سوخو روسی، جای هوپوشان توپولف خود را در ناوگان حمل و نقل هوایی ایران پر کنند. مسئله‌ای که مطرح می‌شود این است که فراز و فرود سوانح هواپیمایی ایران، پیوندی دیرینه با توپولف دارد. هواپیماهایی که هم از نظر ظاهر و هم از نظر ساختار، تفاوت عمده‌ای با عموزداده‌های غربی خود دارند. اما آیا روس‌ها توانسته‌اند شرکای تجاری خوبی برای ایران باشند؟ روسیه در همه مراحل ازجمله ثبت قرارداد، فروش، پشتیبانی فنی و تحویل

مقیاس قابل‌قبول دوباره مورد توجه قرار گرفته است؛ در همین چند هفته اخیر در سراسر ایران ده‌ها مجلس گفت‌وگو و نشست درباره ایران ساتحریم موضوعیت پیدا کرد. این مسئله نشان می‌دهد که با یک دغدغه فراگیر روبه‌رو هستیم و البته بار دیگر یک فرصت استثنایی پیدا کرده‌ایم. به گواه تاریخ به‌ویژه در اقتصادهای رانتی تخصص عجیبی برای فرصت‌سوزی و تبدیل‌کردن فرصت‌ها به تهدید وجود دارد. البته ما با سطح بالایی از دانایی و تجربه افراد هم روبه‌رو هستیم که شرایط لازم برای عبور از این قفل تاریخی را مهیا کرده است. پس باید ششور و امید را در راه اعتلای کشوربرانگیزیم و از این فرصت تاریخی بهره بهتری ببریم.

به‌طور طبیعی در ذات برنامه‌ریزی برای توسعه یک محور عمده شناخت وضع موجود و تعیین اولویت‌هاست. درحال‌حاضر به اعتبار اینکه بی‌شمار مسئله کوچک و بزرگ داریم، صورت‌بندی هرچه دقیق‌تر و کامل‌تر و اولویت‌گذاری این مسائل یک کار ضروری و بسیار حیاتی است که به‌نظر می‌رسد تا همین الان کوتاهی‌های غیرتعارفی نسبت به آن مشاهده می‌شود. بنا بود که دولت جدید ولو با انگیزه‌های سیاسی هم که شده یک گزارشی عالمانه از شرایطی که تحویل گرفت تهیه کند اما در این زمینه هم قصورها غیرعادی است. با پدیده ریشه‌دار بلاتکلیفی نیز در ابعاد بی‌سابقه و با انبوهی از علایم نگران‌کننده در زمینه از کارکرد افتادگی در حوزه‌های مختلف حیات جمعی مواجه هستیم.

❧ در چنین شرایطی کدام‌یک از چالش‌ها جدی‌تر هستند و باید در اولویت قرار بگیرد؟

مسئله اساسی برای تعیین شیوه برنامه‌ریزی در این شرایط مربوط به بحران آب، بحران محیط‌زیست، بحران تقاضای مؤثر و فقر گسترده، بحران ورشکستگی صندوق‌های بیمه‌ای، بحران نابرابری‌های فراینده منطقه‌ای و… است که فهرست کوچکی از مجموعه چالش‌های این نشان می‌دهد که به‌صورت حاد و فوری با آنها مواجه هستیم. هیچ‌کدام از این موارد قابل صرف‌نظرکردن نیستند. درعین‌حال، با مسائلی روبه‌رو هستیم که مشروعیت و آبروی ما را به چالش کشیده است، مثل جایگاهی که از نظر باکدامنی اقتصادی در دنیا دارد هستیم. همین گزارش ۲۰۱۴ شفافیتی بین‌المللی که جدیداً منتشر شده را ملاحظه کنید. تصویر غم‌انگیزی از ایران ارائه می‌دهد که حکایت از آن دارد هم‌چنان ایران در رنج پایانی کشورهای قرار دارد که بدترین وضعیت فساد مالی را دارند و بعد ببینید چه کشورهایی از وضع بهتری دارند؟ شبیه به این مسئله در مورد فضای کسب‌وکار هم وجود دارد. الان شرایطی را در دنیا داریم که به گزارش صندوق بین‌المللی پول در حال‌کی به بیش از ۱۹۰ کشور دنیا تورم یک‌رقمی دارند، بیش از ۴۰ سال است که دست به گریبان تورم دورقمی هستیم. رتبه نگران‌کننده ما در توان رقابت ملی، در کیفیت محیط‌زیست و از این قبیل هم هست. وضعیت آسیب‌های اجتماعی، چندگانگی در فضای… نیز هر کدام ماجراها دارد و نشان می‌دهد اگر اوضاع در همه حوزه‌ها بدتر از وضعیت اقتصادی نباشد، بهتر از آن هم نیست.

❧ آیا به‌نسبت جدی‌بودن این چالش‌ها، این مسائل برای سازمان برنامه‌ریزی نیز تا این حد جدی است؟

یک مسئله حیرت‌انگیز دیگر آن است که با وجود این شرایط خطر، شکل برخوردی که با این شرایط پیچیده از سوی سازمان برنامه‌ریزی مشاهده می‌شود به‌گونه‌ای است که گویی ما در شرایط عادی و آرام قرار داریم و با همان شیوه‌ها که بارها و بارها آزموده شده و نافرجام‌بودن آن هم مرجز شده است، خود را سرگرم کرده‌اند. به طوری که گویی توانایی و تمایلی برای فهم بایسته‌های شرایط کنونی و تمهید مقدمات لازم برای تغییر آن روند مشاهده نمی‌شود؛ مثلاً چند هفته پیش سختگوی دولت، که ریاست سازمان برنامه‌ریزی را برعهده دارد، در یکی از صحبت‌های عمومی با تکرار یک کلیشه بارها شکست‌خورده باز اعلام کرد که برای دستیابی به رشد متوسط‌شدت درصدی در سال، طبق برنامه ششم حدود هزار میلیارد دلار ارز موردنیاز است. چقدر غم‌انگیز است؟

ادامه در صفحه ۵

تعمیر و نگهداری این هواپیما نخواهد بود و تاکنون سه ایرلاین ایرانی یعنی کیش ایر، زاگرس و کاسپین در خصوص هواپیمای سوپرجت با روس‌ها صحبت کردند. دبیر پیشین انجمن شرکت‌های هواپیمایی، در این باره به «شرق» گفت: هواپیمای سوخو ۱۰۰ یک محصول چندملیتی و بخش عمده‌ای از قطعات آن اروپایی است و به همین خاطر به‌عنوان یک هواپیمای به‌روز شناخته می‌شود. حمید غوابش ادامه داد: اما نقطه ضعفی که این هواپیما دارد این است که تعداد زیادی از آن فروخته‌شده در نتیجه هنوز آزمایش و تست خود را آن‌گونه که باید، نشان نداده است. وی در پاسخ به این سؤال که آیا مدل‌های دیگری از هواپیماها ۱۰۰ نفره وجود دارد که ناوگان هوایی کشور از آن بهره‌مند شود، گفت: هواپیماهایی توسط کانادا و برزیل تولید می‌شوند که ۱۰۰ نفره هستند و کیفیت خوبی نیز دارند. این هواپیماها مدت‌هاست تولید می‌شوند و به قول معروف امتحان خود را پس داده‌اند. غوابش یادآور شد: زمانی هواپیمایی آسمان مایل بود هواپیمای سوخو ۱۰۰ را خریداری کند حتی چند نفر نیز به روسیه رفتند و بازدیدهایی انجام دادند اما به خرید منتهی نشد، شاید ایراداتی در این هواپیما بوده یا شاید نیز به دلیل تحریم از خرید بازمانده‌اند.

دلار بر قله ۳۴۱۸ تومان

● شرق: پیش‌بینی تکنیکال‌ها دیروز محقق شد و دلار به بالای سه‌هزار و ۴۰۰ تومان رسید. براساس نظر تکنیکال‌ها، قیمت دلار بعد از توافق به بالای سه‌هزار و ۴۰۰ تومان می‌رسد که بالاخره این پیش‌بینی دیروز محقق شد و دلار نه‌تنها سه‌هزار و ۴۰۰ تومان را پشت‌سر گذاشت بلکه در ساعاتی از معاملات به سه‌هزار و ۴۱۸ تومان هم رسید. مصطفی قدرتی، معامله‌گر ارز و سکه، در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید: دلار اول صبح دیروز مانند روز سه‌شنبه کمتر از سه‌هزار و ۴۰۰ تومان رسید، می‌شد که رفته‌رفته تا سه‌هزار و ۴۱۸ تومان رسید، این ارز بر این سطح قیمتی نماند و تا بعد ازظهر دچار رشد شد. آخرین قیمتی که دلار در آخر وقت بازار دیروز براساس آن معامله شد، سه‌هزار و ۳۹۸ تومان بود. عوامل بانکی که در بازار ارز در قبال کارت ملی تا سقف معینی دلار می‌دهند، قیمت هر دلار عرضه‌شده را سه‌هزار و ۳۶۵ تومان اعلام کردند. سکه برخلاف دلار با کاهش قیمت همراه شد. معاملات هر سکه طرح جدید در بازار دیروز و ۹۲۶ هزار تومان آغاز شد اما آخر وقت بازار تا ۹۱۳ هزار تومان افت کرد. آخرین قیمتی که سکه طرح جدید با آن معامله شد، ۹۱۵ هزار تومان بود. به‌این‌ترتیب حباب سکه که بالا بود، افزایش قیمت دلار در بازار صبح سکه را آزاد تهران دخیل بود و در افت آخر وقت آن، اصلاح قیمت دلار و کاهش قیمت اونس جهانی طلا تأثیر داشت. اونس جهانی طلا راه رفته را برگشت. تا دیروز اونس طلا روندی صعودی را می‌پیمود که باز هم براساس پیش‌بینی‌های تکنیکالی، مسیر نزولی را پیمود. هم‌زمان با فعالیت بازار آزاد تهران، هر اونس طلا هارو و ۱۳۵ دلار معامله می‌شد اما آخر وقت بازار تهران، خبرهای منتشرشده از افت قیمت آن تا هزارو ۱۲۰ دلار حکایت داشت.به گزارش طلا، به نظر می‌رسد انتشار آمارهای مهم اقتصادی آمریکا و منطقه یورو طی روزهای آینده و همچنین وضعیت اقتصادی و بازار سهام چین تأثیر زیادی بر قیمت جهانی طلا خواهد داشت.برگزاری نشست فدرال‌رزرو آمریکا و روشن‌شدن وضعیت نرخ بهره و سیاست‌های پولی این کشور نیز در کوتاه‌مدت می‌تواند تأثیر زیادی بر روند قیمت طلا و ارزش دلار داشته باشد.

ارز +	قیمت (تومان)	تغییر
دلار آمریکا	۳۳۹۸	↑
یورو	۳۰۹۷۵	↑
پوند	۵۱۳۰	↑
درهم	۹۲۷	↑

طلا و سکه +	قیمت	تغییر
طرح جدید	۹۱۵۰۰۰	↓
طرح قدیم	۹۱۵۰۰۰	↓
نیم	۴۷۰۰۰۰۰	↓
ریخ	۲۶۵۰۰۰	—
گرمی	۱۷۱۰۰۰	↓
گرم ۱۸ عیار	۹۴۷۶۷	↓
اونس + (دلار)	۱۱۲۰	↓

تشدید چومنفی بازار

با اخبار منفی چین

● شرق: شاخص بازار بورس در پایان معاملات چهارشنبه با رشد ۹ واحدی خود به عدد ۶۴ هزار و ۲۰۶ واحد رسید. فراز مسافری‌راد، تحلیلگر بازار سرمایه، در این رابطه به «شرق» گفت: ارزش معاملات بازار بورس در انتهای معاملات نیز معادل ۱۵۷میلیارد تومان بود که از آن میان چیزی معادل ۳۰ میلیارد تومان آن مربوط به معاملات عمده سهام بوده است. البته وضعیت کنونی بازار با توجه به افت قابل‌توجه قیمت‌های جهانی نفت و افت قیمت جهانی فلزات اساسی قابل پیش‌بینی است. مخصوصاً اینکه این روزها اخبار بسیار منفی از دومین اقتصاد بزرگ جهان یعنی چین نیز می‌تواند جو منفی ایجادشده در بازار سرمایه کشور را تشدید کند.وی افزود: به نزدیک‌شدن به انتهای شهریورماه روند توافق هسته‌ای پیچ تعیین‌کننده دیگری به نام کنگره آمریکا خواهد رسید بنابراین فعالان بازار در معاملات خود نیم‌نگاهی نیز به وضعیت تصویب توافق هسته‌ای در کنگره آمریکا دارند. اما به نظر می‌رسد مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر روند بازار سرمایه و اقتصاد کشور، خطر ورود اقتصاد جهانی به رکود دیگری است که در جمله اثرات آن کاهش رشد اقتصادی اقتصادهای بزرگ و به‌تبع آن افت تقاضا برای مواد اولیه است.

عنوان/شاخص	مقدار	تغییر
کل	۶۴۴۰۶۲	۸۰۹۲
شاخص قیمت	۲۵۳۸۱۵	۳۶۰
شاخص کل (هم‌وزن)	۹۸۱۶۶	۲۰-
شاخص قیمت (هم‌وزن)	۸۳۹۱۶	۱۷٫۱-
آرژاد شاوور	۷۲۳۳۴۸	۱۸۰۲۸-
۵۰ شرکت بزرگ	۲۶۳۲۰۹	۱۶-